

۲ محرم الحرام ۱۴۴۲

آموزش فرهنگ عاشورا به کودکان زیر ۷ سال با تاکید بر کتاب طیب سخن

مبحث فعل و رفتار عاشورایی

- جلسه گذشته از اسم یاد کردیم و ظرفیتی که اسم برای این کار داشت گفتیم و در این جلسه موضوع ما فعل و رفتار است.
- برای این منظور نیاز داریم به چند چیز:

(۱) شناخت مخاطب زیر هفت سال و تعیین نحوه آموزش رفتارها به او.

(۲) شناخت و استخراج فعل‌هایی متناسب که در صحنه‌های عاشورا بروز کرده است یا رفتارهایی که می‌توان در گرامی داشت محرم و مراسمات مربوط به آن انجام داد.

مراحل دوره اول رشد (در زندگی به سبک علی اصغر(ع))

❖ قبل تولد

❖ جنینی

❖ شیرخوارگی

❖ **بروز کلام طیب** (بر بروز توانمندی های کودک همراه با ضابطه مند

کردن محیط در جهت بروزهای طیب کودک مبتنی است)

دستور زبان دوره اول رشد

(۱) معنا (چه رفتاری)

(۲) زمان (در چه زمانی)

(۳) صرف شدن (با چه امکان تنوعی)

(۴) خطاب (توسط چه کسی)

(۵) لازم و متعدی (در چه حدی)

(۶) معلوم و مجهول (از چه زاویه ای)

چگونگی
فعل های کربلایی شدن
را به کودکان
آموزش دهیم؟

فعل چیست؟ فعل، مقید شدن کاری در زمان

وقتی می‌گوییم فعل یعنی همین کارهایی که داریم انجام می‌دهیم.

وقتی می‌گوییم کار یعنی یک مقصدی برایش داریم و علاوه بر مقصد می‌خواهیم یک کاری در بیرون انجام شود
مثلاً خوردن یک کاری است برای سیر شدن.

براساس اثر فعل، خاطره‌ها شکل گرفته و هر مشاهده و شنیده‌ای سابقه پیدا میکند.

همچنین بر اثر مشاهده فعل، تدبیر و نیز آینده‌نگری برای کودک معنا می‌یابد.

در اثر آموزش فعل، جریانی از استفاده از زمان برای کودک پدیدار شده و از این طریق، فهم زمان و استفاده از آن برای او شکل می‌گیرد.

مهمترین کار محوری در ایجاد گزاره‌های پایه، کودکی کردن با کودک و انتقال مفاهیم از طریق رفتارهای کودکانه است.

مجموعه گرایش‌ها، تمایلات، انگیزه‌ها، اراده‌ها، قصد‌های کودک کمک به درک مفهوم زمان برای کودک می‌کند.

فعل طیب

- ما طیب بودن فعل را به بجا بودن همین کارهای معمولی و خوب انجام دادن همین کارهای معمولی می گوئیم.
- مثلاً خوردنی که خوب انجام می شود. خوابیدنی که خوب و کامل انجام می شود. فعل طیب چیز خاصی نیست همین کارهای معمولی را درست، خوب و کامل انجام دادن است.
- ما می خواهیم فعل طیب را به بچه ها یاد دهیم. فعل طیب طبق روایات فعلی است که محکم باشد، اتقان داشته باشد، سرهم بندی نباشد.
- در وهله اول خود والدین باید کارهایی که انجام می دهند و در معرض دید فرزندانشان است باید کارهای زیبا و دارای اتقان و محکم باشد تا او بیاموزد.
- پس در حوزه فعل همین کارهای معمولی مان را خوب و به جا انجام دهیم.
- اگر بنا هست کاری سریع انجام شود، سریع انجام بشود و یا اگر بنا هست با تأمل انجام شود، با تأمل انجام بشود.
- به طور طبیعی افعالی که کودک می آموزد افعال طیب است.
- فعل همیشه در بستر زمان رخ می دهد گذشته، حال و آینده یا گذشته دور

غایت فهم زمان ها

فایده فهم زمان گذشته برای کودک:

- دست یافتن به فهم قوانین کلی یا جزئی.
- زیرا کودک وقتی متوجه اتفاقی می شود که در گذشته هم رخ داده، به طور طبیعی، به تکرار پذیری آن دلالت داده می شود.
- انس با پدیده ها و رخدادها و اشخاص (به واسطه چنین انسی ارتباطات وی شکل میگیرد)
- فهم کودک از گذشته با خاطره گویی و داستان به مرور برای کودک تثبیت می شود.

غایت فهم زمان ها

فایده فهم زمان آینده برای کودک

شکل گیری امید و نگرانی در کودک که محرکی
برای حرکت های ارادی اوست
و ایجاد تلاش و سعی برای رسیدن به مقاصد (اساس
دستیابی به مقصد، قرار دادن چیزی در پیش رو
است)

حال

• نزدیکترین حالت از زمان است که کودک آن را میفهمد و در ابتدا غیر از این زمان برای او معنایی ندارد

• در

• کو

از

نکته

ارز

زمان حال زمانی است که کودک، خود را در ظرف آن می بیند، ولی اراده ای نسبت به آن ندارد. نوعاً این اراده پس از شکوفایی عقل و در صورت مشاهده عقلی در فرد فعال می شود

ضعیتی که
هد.

مناسبتها: امروز عید قربان است و گوسفند ه
میکنند.

کاربردهای فهم زمان برای کودک:

بازی

شعر

نقاشی

کاردستی

داستان

گفتمان با والدین

فعالتهای عملی در خانه

تقویم

• شناساندن اوقات روز و تمایز برخی از اوقات به نسبت یکدیگر

در این صورت کودک در اثر چنین آموزشی متوجه میشود:

۱. هر روز دارای اوقات مشترکی است

۲. برای برخی از اوقات مشترک باید ها و نبایدهایی وجود دارد

۳. برای شناخت برخی از اوقات و باید ها و نبایدهای مربوط به آنها لازم

به طور طبیعی، کودک با آموزش باید ها و نبایدهای اوقات خاص، نسبت به سایر اوقات نیز تمایز را درک کرده، به تدبیر کردن متمایل میشود. همچنین قدر و ارزش زمان را متناسب با سن و ظرفیت خود متوجه میشود، زیرا میداند برخی از کارها را نمیتواند در زمانی انجام دهد و نیز برخی از کارها را لازم است صرفاً در زمان خاصی انجام دهد.

آموزش به کار گیری زمان به کودک:

- وقتی عنصر زمان برای کودک مهم شد می توان انتظار داشت که افعال گذشته، حال و آینده نیز برای او معنای تربیتی داشته باشد و گرنه استفاده از فعل از جمله موارد روزمره ای است که صرفاً جهت برطرف کردن نیازهای زندگی دنیایی موارد بهره برداری قرار می گیرد.
- یکی از مهم ترین فعالیت هایی که در راستای تحقق موارد زیر لازم است انجام دهد این است که بتواند با فرزند خود زبان کودکانه داشته باشد و اموری را که به او انتقال می دهد با زبان کودکی و در قالب بازی و شعر و ... ارائه دهد. بر این اساس در روایتی از امیرالمؤمنین علیه السلام آمده است:

مَنْ كَانَ لَهُ وَكْدٌ صَبَاً

هر کس کودکی دارد کودکانه با او رفتار کند.

الکافی (ط - الإسلامية)، ج ۶، ص: ۵۰

❖ به کار گیری زمان **گذشته** برای کودک می تواند مبنای آموزش های زیر باشد:

۱. تثبیت خوشی ها و خوبی ها با یادآوری مکرر خاطرات آنها
۲. یادآوری کارهای خوب انجام شده به منظور معرفت افزایی
۳. استفاده از انواع فعل ها برای آموزش تنوعی از کارها

به کارگیری زمان **حال** برای کودک می‌تواند مبنای آموزش‌های زیر باشد:

۱. فعال شدن در هر لحظه برای کاری متناسب

۲. ایجاد ارتباط مؤثر با کودک

۳. آموزش تنوعی از کار و عمل

۴. بالا بردن مهارت‌های فکری و رفتاری

به کارگیری زمان **آینده** برای کودک می‌تواند مبنای آموزش‌های زیر باشد:

۱. فعال‌سازی آینده‌نگری در کودک

۲. فعال‌سازی توان انتزاع در انجام کارهای خوب برای وعده‌های مطلوب

۳. ایجاد انتظار و در نهایت رغبت برای انجام کارهای خوب

شناساندن عنصر زمان به کودک

استفاده از زمان آن هم به صورت کاملاً هوشیار کودک را فرهیخته و با تدبیر بار می آورد. همچنین او را قانون دان ساخته و به همین دلیل وی را مستقل می سازد. برای رسیدن به این منظور لازم است:

- نسبت به زمان حساس و قدر دان بینند. (بیهوده نگذارند روزها و ساعتها، برنامه ریزی والدین برای کارهایشان، وقت را برای گفتمان های طولانی تلفنی هدر ندادن، درک نقش آسیب زای موبایل و تلویزیون)
- نسبت به زمان هوشیار و با تدبیر بداند (تنبل نبودن والدین در امور روتین زندگی، سریع و هوشیار انجام دادن کارهای روزانه)
- نسبت به وقت و توجه به وعده ها حساس بیاید (سر وقت دنبال کودک رفتن برای مهد یا مدرسه، سر وقت در قرارهای خانوادگی یا دوستانه حاضر شدن)
- نسبت به برخی از روزها، هفته ها، ایام و لیالی متمایز بینند (در روزهای خاص بی توجه نبودن و انجام اعمال آن روزها به نوعی که آن روز متفاوت از روزهای دیگر باشد، عید غدیر جشن میگیریم و غذای نذری میپزیم)

کودک والدین خود را

- کودک خود را به وجود محدودیت هایی در زمان هایی دعوت کنند (وقتی بابا خواب بازیهای با صدای آهسته انجام میدیم، وقت سفره انداختن همگی در چیدن سفره کمک میکنیم)
- وعده هایی را متناسب با زمان هایی به کودک بدهند (آخر هفته به کوه میرویم)
- روزهای هفته را به تفکیک به فرزند خود یادآوری کنند (این هفته این کارها رو میکنیم هفته اول مهر آماده رفتن به مدرسه)
- روزهای ماه را به تفکیک به فرزند خود یادآوری کنند (اول ماه که میشه ماه تو آسمون چه شکلیه؟ وسط ماه چی؟ آخر ماه؟)
- وجود برنامه هایی معنوی و تفریحی را در برخی روزها به صورت منظم قرار دهند (جمعه ها روز طبیعت و ورزش، پنج شنبه های وسط ماه روز زیارت امام زاده ها، چهار شنبه ها جلسه خانوادگی مدرسه قرآن، زیارت اهل قبور و توجه به شب جمعه، زیارت یک شهید محبوب در روزی خاص)
- نسبت به ساعات روز، رفتارهای متمایز سازنده و برنامه ریزاننده داشته باشند، به گونه ای که در هر زمانی، برای خود کاری مشخص در نظر داشته باشند.

والدین

چگونگی انحراف در استفاده فعل برای کودک

• غفلت والدین از قداست و اهمیت زمان از سویی

• استفاده ناردست و اشتباه آنها از زمان

۱. تخریب عنصر زمان برای کودک

• فقدان مناسبت‌های دینی و معنوی برای فرزند و یا کم‌رنگ بودن آن یا تمسخر این ایام

• عدم توجه به ساعات و روزهای هفته و با شکوه نبودن شب و روز پنجشنبه موجب تضعیف تدبیر در کودک و عدم شکوفایی گوهر ایمان در او می‌شود.

• این خلأ باعث می‌شود تا روزها و ساعات و مناسبت‌های دنیاگرایانه مانند انواع جشن‌های بر پایه عرف و سنت بی‌مبنا برای کودک مطرح شده و به عنوان باوری قابل رویش پذیرفته شود.

• اینگونه است که باورهای غلط اجتماعی در کودکان کاشته می‌شود و هر هفته یا ماه یا سال با گذر زمان تقویت و تثبیت می‌شود تا حدی که امکان فکر کردن بر خلاف آن امکان‌پذیر نیست.

• فرزندی که در مناسبت‌های زندگی خود تنها با جشن تولد خودش و دیگران آشنا شده است به طور طبیعی به بزرگداشت چیز دیگری توجه نمی‌کند یا کمتر توجه می‌کند.

• فرزندی که اعیاد دینی ندارد و تنها اعیاد سنتی دارد به طور طبیعی به بزرگداشت اعیاد سنتی رو می‌آورد و کم از کم از مفاهیم دینی فاصله می‌گیرد.

چگونگی انحراف در استفاده فعل برای کودک

۲. آموزش استفاده نادرست از زمان به کودک

- بهره‌مندی از زمان یعنی به انجام کارها در بهترین زمان تنه است، لذا اگر والدین این موضوع را به فرزند منتقل نکنند کودک را دیرتر از موقع انجام دهند و یا زودتر، کودک نیه گرفتار می‌شود.

- در این صورت گذشته کودک، گذشته‌ای ناکام یا کم‌بهره خواهد بود. گذشته والدین.

- همچنین آینده ممکن است هیچگاه محقق نشود و به شکل آرزو ذهن کودک را درگیر کند، همانند آینده والدین.

الگو برداری از آیات قرآن و روایات در اهتمام به امر زمان توسط والدین

- اعتنای ویژه و خاص به روز و شب جمعه در بین روزهای هفته، به گونه ای که کودک این تمایز را به طور مطلوب بفهمد و بداند خداوند در این شب و روز رحمت‌های فراوانی قرار داده است

- برگزاری باشکوه اعیادی همچون غدیر، قربان، فطر و عرفه به صورت (برگزاری این مراسم در منزل و یا حضور و کمک در امر تزئین

- برگزاری مناسبت‌هایی مثل شب قدر، ایام رمضان، لیله الرغائب و (بردن خوراکی‌هایی مثل نان پنیر سبزی در این گونه مراسم‌ها در بدون رنگ برای رنگ آمیزی با تصویر کودکانه از موضوع آن می‌شود به نمونه نقاشی‌های انتهای اسلایدها))

- گرمی داشت اعیاد ولادت یا شهادت اهل بیت با سخنان ایشان و

- متناسب با نام فرزند ایامی که یادآور تناسب این نام است را مبارک سمی

- خواندن ادعیه حضرت صدیقه کبری(س) متناسب هر روز می‌تواند به تدریج تمایز روزها را به کودک ما بیاموزد

چگونگی وصف اهل بیت علیهم السلام

- مصائب اهل بیت؟
- ذکر مدح و فضائل اهل بیت علیهم السلام؟
- داستان از اهل بیت علیهم السلام؟
- آداب برگزاری مراسم کودکانه از اهل بیت
- نقش والدین در وصف اهل بیت علیهم السلام

در فرهنگ عاشورا چه رفتارهایی داریم؟

۱) رفتارهای مربوط به واقعه عاشورا

۲) رفتارهای مربوط به مراسم عاشورا

نشان دادن رفتارهای کربلایی

من از کوی شهادت امام قبول نماز چاه امام

آری من که بشد موالی
خوار تو هستم و از تو
من از بوی زاریان توان
اگر چه بعد میمان توان
به حدیقت از تو که تو توان
به چشم من آید دگر
پس دانم که هستم من
گواهی کرد آن جوانم
از آرزوی سینه بر زاری
که من مددش از لشکر
سایه زاری من از جبهه
به وفای بشکست من

- اجل
- وفاداری
- عهد با امام
- درستی
- پاکی
- نماز
- روابط خانوادگی
- ماه محرم
- نذری
- هیبت
- شجاعت
- لایایی
- اقتدار

فرهنگنامه رفتاری عاشوراییان

استفاده از ابزار (آلة تصرف بها)	کارهای تغییر دانی (جارحة قلبتها)	کارهایی از جنس فرود آمدن و رفتن به جایی (منزلة نزلتها)	کارهای توقفی (سكنة سكنتها)	کارهای جنبشی (حرکة تحرکتها)
زنجیر زدن	آب خوردن	انس با مکان هیئت و مسجد	اذن	قرآن خواندن
طبل و سنج زدن	نذری خوردن	انس با انسان های معنوی	اقسام پرهیزها	یادگیری و خواندن شعر و حکمت و داستان
	پوشیدن لباس متناسب محرم	انس با مراسم	روحیه سختکوشی	کمک کردن در مراسم
				پرچم و سایر کاردستی های متناسب
				بوسه زدن و بوسیده شدن

آدم های زیادی در کربلا و عاشورا سخنرانی کردند و خطبه هایی را ایراد کردند؛ خطبه هایی که توانستند حتی در لشکر دشمن ایجاد چالش بکنند و اثرشان تا جایی پیش برود که محتمل باشد نتیجه جنگ عوض شود و تعدادی بیدار شوند و به راه حق برگردند. وقتی میشنوید هلهله ها به پا می شد و سروصدای کردند تا صدای حسین(ع) شنیده نشود، به خاطر این بوده است که این جنگ فقط جنگ چکاچک شمشیرها نبود و در فرو افتادن دست و پا و سر و پاشیدن خون خلاصه و توصیف نمیشد. جنگ، جنگ منطقهها نیز بود. یک طرف بیان حقیقت و یک طرف سرو صدایی که برپا میشد تا این حقیقت به گوش کسی نرسد. نتیجه این ماجرا از دو حالت خارج نبود، یا به تعبیر سوره مرسلات عذربود و اتمام حجت، برای کسانی که بر کفر خود اصرار کردند یا نذر و اندازی بود برای کسانی که شنیدند و بیدار شدند و حرکت کردند به سمت جبهه ای که جبهه حق بود و این حقیقت خود را در تصادم و تضارب منطق هانشان می داد. صحنه صحنه به نمایش در آمدن دو چیز بود: منطق حق و بی منطق باطل در معرکه عاشورا خیلی ها سخنرانی کردند: بریر، حبیب، زهیر، امام حسین(ع) اینهایی که به نظرمی رسید می توانند تاثیری داشته باشند

روضه علی اصغر

. اما یک سخنرانی بدون کلام نیز بود که بیشتر از هر سخنرانی توانست در لشکر دشمن شکاف ایجاد کند و جنگ را ببرد به سمت مغلوبه و یک طرفه شدن و پیروزی عینی جریان حق و خطابه بدون الفاظ جناب علی اصغر این کار را کرد. این چهره نشان داد که می شود خطابه گفت، می شود سخنرانی کرد، بدون استفاده از هیچ لفظی، خطابه ای که بتواند اتمام حجت کند و یا انداز باشد. در این میان تنها چیزی که میتوانست جلوی این خطابه را بگیرد، به ظاهر، فقط تیری بود که بر حلقوم این خطیب نشست. انتها و اوج یک خطابه قدرت القای آن است و خطابه علی اصغر (ع) که به طور محض و یکپارچه فقط و فقط القاء بود. خدا لعنت کند دشمنان اهل بیت (ع) را. تیر روانه شد و به گلوی حضرت علی اصغر نشست و خطیب، در آخرین بخش خطبه خود، منطق خونی را به نمایش کشید که به آسمان پاشیده شد.

فاطمه

اللهم صل على فاطمه و ابيها و بعلها و بنيتها

فایل‌های پیوست

نمونه شعر :

سینه می زند بابا
توی کوچه مان امشب
بسته روی پیشانی
یک نوارِ «یا زینب»

فرشِ کوچکی را هم
او به کوچه آورده
شمع و شربت و پرچم
نذرِ بچه ها کرده

سینه می زنم من هم
با شعار یا «زهرا»
اسم دسته ما هست:
دخترانِ عاشورا

بازگشت به اسلاید مرجع

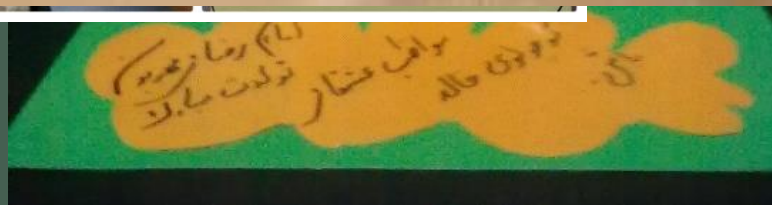
نقاشی :

- رنگ آمیزی انواع مناسبتها
- رنگ آمیزی اوقات روز
- نقاشی از شخصیت ها
- نقاشی نمادها

کاردستی :

- ساخت کاردستی مناسب مناسبت‌های مذهبی و ...
- خیمه
- درخت نخل
- مشک آب
- مهر و تسبیح

داستان:

قصه هدفمند و مفید باشد

همراه با تصاویر زیبا و موثر به دور از تخیل

متنی با پشتوانه از قرآن و روایات همراه با سادگی

بازگشت به اسلاید مرجع

نمونه گفتگوهای روزانه والدین:

- توجه دادن های کودک به اوقات اذان و اقامه نماز
- آموزش در زدن در هنگام وارد شدن به اتاق والدین و بزرگتر های اقوام
- آموزش آداب ورود و خروج به اتاق والدین در ساعاتی از روز
- آموزش ذکر یاعلی و یا حسین در زمان برخی امور مثل نوشیدن آب و بلند
- توجه دادن کودک به اوقات تکرار شونده هر روز مثل: طلوع و غروب و ...

نکته بسیار مهم:

پدر و مادر برای ساعات خود برنامه داشته باشند و هیچ گاه بیکار و سرگردان در خانه نباشند (بین استراحت و سرگرمی تفاوت است)، کودکان بسایر تیزبین هستند.

کودکان از ما یاد می گیرند...

فعالیت‌های عملی در خانه :

- پرچم زدن در خانه
- سیاه پوش کردن خانه
- خواندن نماز جماعت
- خواندن قرآن
- ایجاد روضه
- تدارک نذری
- لباس سیاه پوشیدن

بازگشت به اسلاید مرجع

تقویم: مشخص کردن روزها و ایام خاص

- اعیاد دینی
- تولد و شهادت اهل بیت و امامزادگان
- اعیاد باستانی
- روزها و هفته های خاص که در تقویم رسمی بیان شده
- روزهای خاص ملی
- مراسم های دینی
- تولد اعضای خانواده

۱۳۹۷		مهر		مهرم - مهر ۱۴۴۰		September - October 2018		
۱۰	۲۸	۰۳	۲۱	۲۶	۱۴	۱۹	۷	شنبه
۲۰	۱۳	۰۶	۲۴	۰۷	۱۵	۲۰	۸	یکشنبه
۱۱	۲۹	۰۴	۲۲	۲۷	۱۵	۳۰	۸	دوشنبه
۲۱	۱۴	۰۷	۲۲	۰۸	۱۶	۰۱	۹	سه‌شنبه
۱۲	۳۰	۰۵	۲۳	۲۸	۱۶	۰۱	۹	چهارشنبه
۲۲	۱۵	۰۸	۲۳	۰۹	۱۷	۰۲	۱۰	پنجشنبه
		۰۶	۲۴	۲۹	۱۷	۰۲	۱۰	جمعه
		۰۷	۲۵	۳۰	۱۸	۰۳	۱۱	
		۰۸	۲۶	۰۱	۱۹	۰۴	۱۲	
		۰۹	۲۷	۰۲	۲۰	۰۵	۱۳	

۵ شکست حصر آبادان - ۷ روز آتش نشانی و ایمنی - ۷ سقوط هواپیمای حامل جمعی از فرماندهان جنگ (کلاهدوز، نامجو، فلاچی، فکوری، جهان آرا) در سال ۱۳۶۰ - ۸ روز بزرگداشت مولوی - ۹ روز همبستگی و همدردی با کودکان و نوجوانان فلسطینی - ۱۳ روز نیروی انتظامی، هجرت امام خمینی از عراق به پاریس - ۱۴ روز دامپزشکی - ۱۵ روز روستا و عشایر - ۱۶ روز ملی کودک - ۲۰ روز بزرگداشت حافظ - ۲۲ روز جهانی استاندارد - ۲۴ شهادت آیت‌الله شرفی اصفهانی (بنجمین شهید محراب)، روز جهانی عصای سفید - ۲۴ روز ملی پازا المپیک - ۲۵ شهادت امام حسن مجتبی (ع) (آیه روایتی)، روز بزرگداشت سلمان فارسی - ۲۶ روز تربیت بدنی و ورزش - ۲۹ روز صادرات